

1. **Nimetage linn Prantsuse maal.** Küsitav linn on Moselle'i departemangu keskus, elanikke 2005 a seisuga 102800. Asub Moselle'i jõe kaldal. 51. eKr vallutasid linna roomlased Julius Caesari juhtimisel ja ta muutus üheks Gallia kõige tähtsamaks linnaks. 1871–1919 kuulus Saksamaale. 1940–1944 oli okupeeritud saksa vägede poolt. Linnas on sündinud Paul Verlaine ja Jean-Baptiste Le Prince. Fotohuvilistele on tuntud samanimeline välklamp.
2. **Mida mõõdetakse** Scoville skaala abil kasutades mõõtühikut SHU? 2011. aasta kevadel mõõdeti maailmarekordiks 15...16 mln SHU. Arvatavasti suurem osa maarahvast peab juba 1000 SHU piiriks, et üle selle on liig mis liig.
3. Maasik-metskactus elik draakonipuu on pärit Vietnamist, kuid tänapäeval kasvatatakse teda isegi Austraalias. **Küsime selle taime VILJA nime.** Esimest korda punast (ka kollast) vilja avades üllatab see meid selle viljaliha graafiline muster. See on valge või punane ja täis väikesi musti söödavaid seemneid. Viljaliha konsistents meenutab kiivi oma. Maitsestamiseks kasutatakse laimi või sidrunit, kuid ka veidi soola.

4. **Mis fenomeni** seletab Mpemba efekt? Selle avastamise taga seisab Tansaania kooliõpilane E. B. Mpemba.
5. 2012.aasta kevadel löid Viljandi Kultuuriakadeemia noored ansambli Puzle, mis on ühe 60-70. aastatel tegutsenud džässi, klassikalist muusikat, levimusikat ja rahvamuusika tõlgendusi esitanud Eesti ansambli tribuutbänd. Kuigi Puzle esituses võib leida ka pisut oma lähenemist temale, on püütud siiski säilitada algset kõlapilti. Tahame teada, **mis ansambli** loomingu otsustas Puzle elustada rohkem kui 30 aasta järel?

6. Ka leesment on tähtis ametmees (nagu lööper, mäletate ju küll). **Mida teeb (pigem tegi) leesment?**
7. Ühe tuntud riigipea hüüdnimi on Papa Ratzl. **Mis nime** all me teame seda inimest paremini?
8. Antarktikas pole teadupärast ajavööndeid, ajaarvamisel kasutatakse päikeseaega. Siiski elab lõunapoolusel asuv USA uurimisjaam Amundsen-Scott ühe kindla ajavööndiga samas vööndis. **Mis riigi või linnaga samas ajavööndis?**
9. Järjekordne Võromaa loom. **Kes om liivikõnõ?**
10. Küsitavast **taimest** saadakse looduslikku magusainet, mis on 200 korda magusam, kui valge suhkur ja samas täiesti kalorivaba. Taim ise on Paraguay päritolu ja kuulub krüsanteemide perekonda.

10.

11. Mida pidasid muistsed anglosaksid silmas, kui löid termini arvule 100? Elik, sakslaste ein Hundert või inglaste the hundred?

12. Otsitav sõna on pärit ladina keelest ja tähendab harmooniat, ka harmoonia-jumalanna kandis sama nime. Seda nime kannavad paljud kohanimed üle maailma, isegi Antarktikas. Nimena kasutavad ja on kasutanud teda näiteks mitmed haridusasutused, spordiklubid, religiooniettevõtted, samuti on ta tuntud transpordi- ja turismivaldkonnas.

13. Kuidas nimetatakse Lätis Kuramaal elavat etnokildu, kes on küll rahvusest lätlased, aga erinevalt muust Kuramaast katoliiklased. Nende kultuuriline keskus asub Alsunga linnas. Väidetavalt on piirkonnast koos variantidega üles kirjutatud umbes 52 000 rahvalaulu. Küsitavate kultuuriruum kanti koos seto leeloga UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja 2009. aasta oktoobris.

14. Taani kuningas Erik Menved keelas 1297. aastal metsaraie Naissaarel. Menved ei taotlenud küll looduskaitsest hüve. Mis oli keelu eesmärk?

15. Sündinud 9. XI 1945 Linnamäe v, Võrumaa), kergejõustiklane ja spordiarst. 180 cm, 85 kg. Lõpetas 1963 Tartu 1. kk-i ja 1978 TRÜ arstiteaduskonna.

Sportima hakkas 1955 Kanepis omapäi, a-st 1958 treenis Tartu LNSK-s Meinhard Puki juhendamisel. Saanud kümnevõistluses 1970 NL-i mv-tel 6. koha ja 1974 ülel äi-te mv-tel hõbeda, tulnud 1978 NL-i maaspordiühingute meistriks ning 1969 ja 1972 Eesti meistriks, 1967, 1973 ja 1978 võitnud Eesti mv-tel hõbeda. 1971 ja 1977 Eesti meistreid ka 4 x 100 m teatejooksus, 1972 Eesti sisemv-tel 60 m-s hõbe ja 1976 teivashüppes pronks (nii sise- kui ka välismv-tel). Võistelnud 7 korda NL-i ja 14 korda Eesti koondises. Isiklikke rekordeid: kümnevõistlus 7565 (1971), 100 m 10,7 (1968), teivas 4.55 (1976), kaugus 7.38 (1971). Msp (1967). Kuulunud Jõusse, Dünamosse ja Kalevisse.

Töötanud Vab Arstliku Kehakultuuri Dispanseris ja spordiühingutes Jõud ja Dünamo spordiarstina ning Kirovi-nim näidiskalurikolhoosis, Meremeeste Haiglas, Järve ja Kivimäe haiglas ning Seppo kliinikus arstina. Eesti artroskoopilise kirurgia pioneer (1990) ja päevakirurgia rajajaid (1995). Asutas 1997 Eesti esimese eraspordikliiniku. A-st 1995 Rhv Artroskoopia, Põlvekirurgia ja Ortopeedilise Spordimeditsiini Seltsi liige.

Olnud a-st 1978 Eesti kergejõustikukoondise arst, saatnud koondist suurvõistlustel. Avaldanud ajalehtedes ja ajakirjades spordimeditsiinikirjutisi, sisustanud Kehakultuuris spordiarstirubriiki, tema artikleid on tõlgitud ning avaldatud ka Soome, Austraalia, USA ja Argentina erialastes väljaannetes. A-st 2003 Eesti Artroskoopia ja Sporditraumatoloogia Seltsi liige. **Kes?**

16. Islamimaailmas valitseb seisukoht, et koraani ei ole võimalik täiesti õigesti tõlkida — ainult araabiakeelne originaal on õige ning usklikule sobiv. Seetõttu loevad ka araabia keelt mitteoskavad muslimid koraani tavaliselt araabia keeles. Tänapäeval on koraan tõlgitud kõigisse suurematesse keeltesse. Esimese võõrkeelena tõlgiti koraan 1143. aastal keelde.
Mis keelde?

17. 15% inimkonnast kannatab mingil eluperioodil tinnituse all. **Mis on tinnitus?**

18. Leedu vaimulik, kirjanik, poet ja kirjandusteadlane Vincas Mykolaitis (1893...1967) kasutas kirjandusliku **pseudonüümina lisanime**, mis leedu keelemurdes lodjapuud tähendab. Paljud Leedumaa linnad kasutavad tänavanimena just seda lisanime. Kirjule maailmale omaselt paneb see tänavanimi omakorda võõramaalased imestama, et mis küll leedulastel sellega asja peaks olema. **Kelle-mille auks arvavad** võõramaalased lugupeetud akadeemiku ja Leedu NSV rahvakirjaniku nimelist **tänavat nimetatud olevat?**

19. Mis aasta?

23.01 siirati inimesele esmakordselt looma elund

13.04 võitis Sidney Poitier esimese mustanahalise näitlejana Oscari

26.04 ühinesid Sansibar ja Tanganjika.

16.10 lõhkas Hiina esimese tuumapommi

Asutati esimene piraatradiojaam „Radio Caroline“

Liinilt tuli esimene Ford Mustang

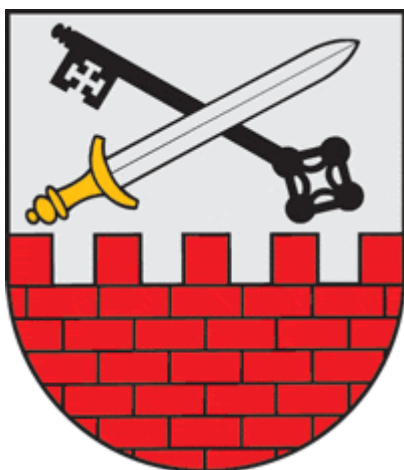
Sündisid Doku Umarov, Hank Azaria, Dan Brown, C. C. Catch, Arvydas Sabonis

20. Küsitav (sündinud 28. veebruaril 1953 Albanys) on USA majandusteadlane ja kolumnist. Ta on Princetoni Ülikoolis majanduse ja rahvusvaheliste suhete professor. Ta kirjutab kolumne The New York Timesile ja peab ajaveebi. Sündis Brest-Litovskist pärit juudi immigrandide peres ja kasvas üles New Yorgis. Ta lõpetas 1974 Yale'i ülikooli bakalaureusekraadiga ja 1977 Massachusettsi Tehnoloogiainstituudi doktorikraadiga.

2008. aastal sai ta Nobeli majandusauhinna.

Ta enese sõnul vaimustus vaimustus ta Isaac Asimovi "Asumi" sarjas kirjeldatud psühhoajaloost ja hea meelega läinuks ta seda õppima, kui niisugune asi võimalik oluks. Sellepärast valis ta majanduse, mis on psühhoajaloole kõige lähedasem teadus. 1978 avaldas ta teose "*The Theory of Interstellar Trade*" ("Tähtedevahelise kaubanduse teooria") intressimäärade arvutamisest valguse kiirusele lähedase kiirusega toimuva kaubanduse korral. See avaldati 2010 ajakirjas "Economic Inquiry".

21. Uhiuue Tartu-Petseri raudtee pidulikult avasõidult 31.oktoobril 1931.a. kirjutab Postimees: "Mõned jaamad on alles ristimata, aga nende juurde on asumas juba alevikukesed ja üheski neist ei puudu ..." **Mis?**
22. Ajavahemikul 1997-2012 III kv. on Eesti riigilt taotlenud varjupaika 278 isikut. **Nimetage need 3 riiki, kelle kodanikke on taotlejate hulgas enim.** (2 õiget 1.p.)
23. **Kes on see maailmakuulus kirjanik**, kes 1904 aastal ilmunud raamatus "Draama Liivimaal" ("Un Drame en Livonie", 1904), mille süžee toimub 1876. aastal Eestis, kirjutas muuhulgas lotjadest seda: "Peipsi järvel, mis sada viiskümmend versta pikk ja kuuskümmend lai, kalastavad soojemal ajal kalamehed, sest järves on rohkesti kalu. Järvel liigutakse raskeil, kergelt hõõveldatud laudadest ehitatud lotjadel, mis veavad vilja, lina ja kanepit mööda järve suubuvaid jõgesid ümbruskonna linnadesse, tehes retki isegi Liivi lahele." Raamatu tegevus sünnib meie kodumaal ja naabruses: Tartus, Tartumaal, Pärnumaal, Pärnus ja Riias. Teose teemaks on põnev lugu salapärasest kuritööst ühes Pärnumaa kõrtsis...
24. **Nimetage linn Lätis.** Linnaõigused 1777, elanike arv 9575 (2010. aastal). Linnast huvitatud isikud väidavad, et just küsitav on esimesena mainitud Läti linn. Nimelt vene kroonikates kirjeldatakse 1177. a Latgales toimunud lahingut selle linna all. Linn oli viimase haldusreformini rajoonikeskus. Rajoonis elas eestlastest väljarännanute koloonia.

25. Kuuldava loo autor on prantsuse helilooja André Popp. Laulu pealkiri ütleb, et loos on juttu kahest linnast, mis lisaks kõigele muule on väga tuntud jalgpallimaailmas. Vanemad mälu mängurid mäletavad seda melodiat kindlasti uudistesaste Vremja ilmaennustuse taustamuusikana, teised on ehk kuulnud küsitava loo eestistatud versiooni. **Mis on laulu pealkiri**, ehk **millised** on need **kaks linna**, millest lauldakse? Et vastamine liiga lihtne ei oleks, siis on sedapuhku esitamisel instrumentaalvariant.

26. Täna, 27. Veebruaril on **ühe riikliku moodustise** moodustamise aastapäev (1919). See eksisteeris kuni 12. juulini 1920. Riigis oli 5 regiooni, riigikeeli oli kasutusel samuti 5, sealhulgas jidiš. Kirjatundjate jaoks lisame jidišikeelse riiginime (**סאַציאָנאַליסט סאַוועטן רעפּובליק** (**פּון ליטע און ווייסרוסלאַנד**), lippude tundjate jaoks lipu.

27. Küsitava rahvapilli tänapäeval tuntud kuju arenes välja 17.sajandi lõpuks. Pilli perekonda kuuluvad primo-, alt-..., tenor-, bass... ja kontrabass-... . Neist esimese pikkus 60-70cm ja viimasel 1,7m. Pilli eelkäijaks peetakse araablaste dombrat. Pilli nimi on tuletatud päritolumaa keeles kasutatava sõna tüvest, mida võib tõlkida kui, lobisema, tühja juttu puhuma vms. See väljendab ka rahva suhtumist instrumenti, mis on kerge, lõbus ja mitte eriti tõsiseltvõetav. **Mis pill?** EI OLE MANDOLIIN!
28. Maailma sügavaima jõe maksimaalne sügavus on üle 220 meetri. Ta voolab peamiselt omanimelises nõos ja suubub Atlandi ookeani. Jõe pikkus on umbes 4700 km. Sellega on ta maailmas pikkuselt kaheksas-üheksas (sõltuvalt sellest, mida pidada üheks jõeks) ja omal mandril pikkuselt teine jõgi. **Mis jõgi?**
29. See ahv on nime saanud Vana-Egiptuse jumala järgi, keda kujutati koerapäisena. Ta elab Aafrika savannides ja hõrendikes; leviala ulatub Guineast ja Malist kuni Etioopia ja Tansaaniani. Nahk on must ning see on näha näol, peopesadel ja jalataldadel. Karvkate on tumehall pruunika varjundiga. **Mis ahviliik?**

29.

30.

30. Mis seade on pildil?

31. Umbes 10000 aastat tagasi oli suurem osa praegusest Põhjamerest kuiv maismaa. Siis hakkas veetase tõusma ja ujutas 3000 aasta jooksul selle nn. Euroopa Atlantise üle. **Kuidas nimetatakse seda maad?**

31.

33.

32. Kuidas nimetatakse **parateadust**, mis uurib loomataolisi mütoloogilisi või hüpoteetilisi olendeid (ükssarvik, greif, draakon, lumeinimene, fööniks, Loch Nessi koletis, Chupacabra jt.)?

33. Millega läks Eesti ajalukku lätlane **Johann Muischneek**?

34. Habemeta Kristus istub laua otsas, kus on ainult leib ja vein, ning selle ümber põlvitavad apostlid otsekui preestrid. Selles ebatavalises püha õhtusöömaaja stseenis hõljub Kristuse müstiline keha mingis ebamäärases ruumis, mis on midagi moodsa *penthouse'i* ja Põhja-Hispaania rannikumaastiku vahepealset. Kui teost kritiseeriti vulgaarsuse pärast, siis vastas kunstnik, et ta taotles populaarsust, ja uhkustas, et selle teosega postkaarte on müüüdud rohkem kui Leonardo da Vinci ja Raffaeli omi kokku. **Kes on kunstnik?**

35. See Birminghamis 1978.a. töötutest muusikutest moodustunud ansambel võttis endale nime sotsiaalosalakonna blanketi märgistuse järgi, mis tuli enda arvele võtmiseks ära täita. Juba mõne aasta pärast oli see reggae sugemetega bänd maailmakuulus. Kuigi läbi aegade on ansambel müüdnud üle 70.miljoni plaadi, pidid nad sellest hoolimata 2011. aastal välja kuulutama pankroti. **Nimetage ansambel?**

36. Hoone valmis 1950ndate alguses (pidulik avamine 1.09.1953) ja oli alguses kõrgeim hoone maailmas väljaspool New Yorki. Kesktorni kõrgus on 240 meetrit ja sel on 36 korrust. See oli Euroopa kõrgeim hoone 1990. aastani. **Mis hoone?**
37. ... autonoomne piirkond moodustati 1920 ja nimetati autonoomseks vabariigiks 1935. Teise maailmasõja ajal oli saksa okupatsiooni all. Kohalikke süüdistati massilises koostöös sakslastega ning vabariik likvideeriti 1943. aastal. Rahvas küüditati Siberisse ja Kesk-Aasiasse. 1956. aastal rehabiliteeriti ja taastati autonoomne oblast, mis 1958 muudeti ANSV-ks.

38. Kes on helilooja?

39. 11.-13. mail 2012.a Tallinnas peetud Eesti maleklubide meistrivõistlused võitis Maleklubi, kelle koosseisus mängisid teiste hulgas Kaido Külaots, Meelis Kanep, Tatjana Fomina ja Tuuli Vahtra. **Mis linna klubi** tuli 2012. Eesti maleklubide meistriks?

40. Küsime Brasiilia arhitekti.

Eluaastad 1907-2012. Kuulus kommunistlikusse parteisse, mistõttu oli sunnitud elama, pärast Brasiilias sõjaväelise diktatuuri kehtestamist, 1965-1980 eksilis Prantsusmaal. On saanud hulgaliselt auhindu, s.h. 1988 omistati talle Pritzkeri arhitektuuripremia (n.ö. arhitektuuri Nobeli preemia).

Brasiilia Rahvuskongressi ja Brasiilia Rahvusmuuseumi hooneid vaadates võib tabada eestlasi „Ahhaa“-efekt, sest nendest inspiratsiooni saanud hooned on püsti pandud ka Maarjamaal, kuid ta on loonud palju märkimisväärseid hooneid. Kui veel mõnda mainida, siis ÜRO peahoonet, mille aluseks võeti tema projekt ning täiendati Le Corbusier' projekti elementidega või Niterói moodsa kunsti muuseumi või Ibirapuera parki.

